

Leikki leikkinä Pihalla

**Emma Rapala
Iisa Juva**

Ideita
lapsiperheen
luoviin
hetkiin

TAMMI

Ulkoasu: Laura Lyytinen
Valokuvat: Emma Rapala
Teksti ja kuvat © Iisa Juva ja Emma Rapala 2023
Kuvat sivuilla 73, 97, 102 ja 116 Istockphoto
Teoskokonaisuus © Tekijät ja Tammi 2023
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
Painettu EU:ssa
ISBN 978-952-04-5203-2

MIX
Paperi | Tukee
vastuullista metsänhoitoa
FSC® C002795

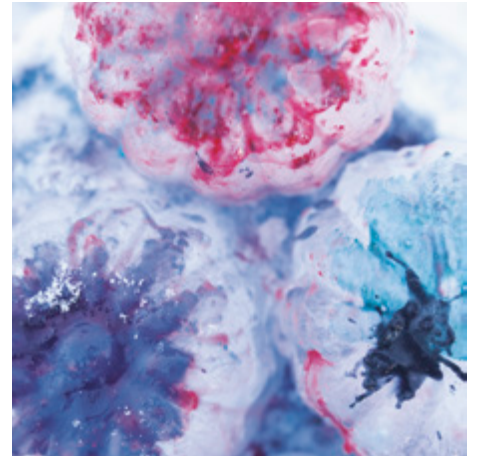
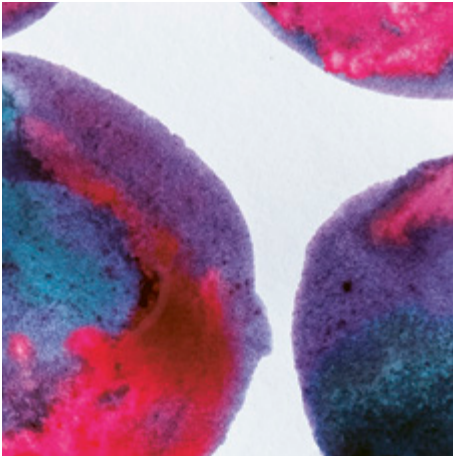
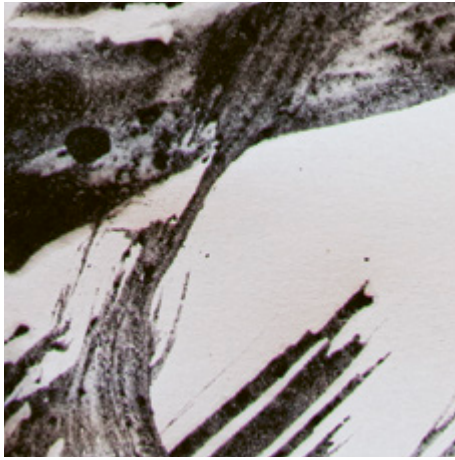
Leikki
leikkinä
pihalla

Leikki leikkina Pihalla

Ideita
lapsiperheen
luoviin
hetkiin

**Emma Rapala
Lisa Juva**

TAMMI • HELSINKI

SISÄLLYS

Esipuhe 10
Taidetarvikkeita ja -välineitä 12
Luonnonmateriaaleista 14

LUONNON VÄRIT JA MATERIAALIT

Luonnonvärimaalit 19
Marja- ja punakaalimaanin valmistus 21
Väriä vaihtavat maalaukset 22
Ruohomaali 25
Kookosmaali 26
Itse tehdyt siveltimet 29
Hiilet 30
Hiilimaali morttelissa 32
Vesimaalaus 35
Kukkakimalle 36
Sokeriglitteri 39
Kukkaliima 40
Kukkakruunu 42

ASKARTELUT JA TAIDETEOKSET

Soodataikina 47
Taikataikina 48
Kukkamuovailuvaha 51
Kasvien prässäminen 53
Kasvitaulut 55
Paperilyhdyt 57
Lehtiruotiväriyty 58
Vihannespainantaa 60
Helminauhat 62
Lehtiprintit 65
Kukkatarrat 66
Kirjanmerkki 68

LELUT JA LEIKIT

Metsärannekkeet 73
Veikeät spiraalit 74
Jäätimantit 77
Taikasauvat 79
Jousipyssy 80
Kalastusleikki 83
Kalojen värjääminen kynsilakalla 84
Dinomaailma 86
Jäätäneet dinonmunat 88
Kuoriutuvat dinonmunat 91
Kartonkilaiva 92
Kaarnalaiva 94
Kukkanaamari 97
Viitat 99
Kivien maalaaminen 100
Ristinolla-peli 102

TOIMINTAA ULKONA

Kasvien vasarointi 107
Katumaalit 108
Trikkivalokuvat 111
Jääpalamaalit 113
Ravistusmaalaus 115
Aurinkomaalaus 116
Spraymaalaus 118
Jää- ja lumimaalaus 120
Maalaaminen ulkona 120
Maalaaminen sisällä 122
Varjokuvat 124
Väriympyrä 126
Marjageometriaa 128
Jättisaippuakuplat 131

Esipuhe

Leikki leikkinä pihalla tarjoaa runsaasti helposti lähestyttäviä ideoita koko perheen yhteisiin luoviin hetkiin.

Kirjan ohjeissa korostuvat leikki, yhdessä tekeminen ja ympäristön havainnoiminen. Luonnonmateriaalit tarjoavat loputtomasti aineksia taiteiluun ja leikkiin. Kirjaan olemme koonneet ohjeita, joiden tarkoitus on innostaa toimintaan ja inspiroida kokeilemaan myös omia, uusia ideoita. Toivottavasti herättelemme lukijaa katsomaan maahan pudonneita lehtiä, kiviä, käpyjä ja kesän kukkia uusin silmin.

Luovalle toiminnalle ei tarvitse asettaa liian kunnianhimoisia tavoitteita. Tärkeintä on ilo ja yhdessäolo. Luonnossa liikkuminen ja luonnonmateriaaleista askartelu on arvokasta toimintaa, jonka kautta lapsi rakentaa omaa maailmankuvaansa. Kunnioitus ja uteliaisuus luontoa kohtaan vahvistuu erilaisten luontokokemusten kautta.

Vaikka ympäristö tarjoaa luonnonmateriaaleja vaihtelevasti vuodenaikojen mukaan, emme halunneet rakentaa kirjaa vuodenvuorokierroksen mukaan. Useimpia ideoita voi toteuttaa ympäri vuoden. Jättisaippuakuplat tuovat iloa marraskuun hämärään ja jäämaalaus viilentää kesähelteellä.

Leikki leikkinä pihalla toimii käsikirjana kaikenikäisten taidepuuhissa. Vauva- ja taaperoikäisille sopivat ohjeet on merkitty erikseen.

Ensimmäisessä *Leikki leikkinä* -kirjassa kirjoitimme, että paras leikki on värikäs, äänekäs ja sotkuinen. Olemme edelleen ehdottomasti samaa mieltä ja kannustamme tutkimaan, kokeilemaan ja nauttimaan yhdessä tekemisestä vailla osaamisen painetta.

Leikin iloa!

Taidetarvikkeita ja -välineitä

Monissa tämän kirjan taidepuuhissa hyödynnetään luonnosta löytyviä materiaaleja, esimerkiksi keppejä, kiviä, kukkia, lehtiä ja käpyjä. Näille voi varata kotona oman korin tai laatikon.

* Akvarellipaperit ja vesiväripaperit

Akvarellipaperi on kestävämpää kuin tavallinen piirustuspaperi. Erilaisia akvarellipapereita voi ostaa isommista marketeista, kirjakaupoista ja taidetavaraliikkeistä. Neliöpaino kertoo paperin paksuudesta. Esimerkiksi 160 g paperi sopii vesiväreillä maalaamiseen, 300 g paperi sopii monenlaisiin taide- ja askartelutöihin.

* Pahvit ja kartongit

Pahvit, kartongit ja erilaiset pakkausmateriaalit kannattaa kerätä talteen ja hyödyntää askartelutöissä.

* Silkki- ja kreppipaperit

Värikkäitä silkki- ja kreppipapereita voi

hyödyntää paitsi paperiaskarteluissa myös maalaamisessa.

* Vesivärit eli akvarellit

Maalaaminen on mukavaa laadukkailla, vahvapigmenttisillä vesiväreillä, joista irtoaa kunnolla väriä. Nestemäiset vesivärit ovat väreiltään erityisen voimakkaita.

* Pullovärit

Nestemäiset vesiohenteiset pullovärit ovat peittäviä ja monikäyttöisiä.

* Akryylivärit

Akryylivärit tarttuvat hyvin erilaisiin pintoihin ja ovat kuivuttuaan vedenkestäviä. Maalintahrat on pestävä heti pinnoilta ja vaatteista.

* **Vahaliidut**

Hyvissä vahaliiduissa on runsaasti väripigmentiä ja väriä irtoaa helposti.

* **Elintarvikevärit**

Myrkyttömät elintarvikevärit soveltuvat erilaisiin maalaus- ja askartelutekniikoihin. Perusvärit löytyvät marketin leivontaosastolta, erikoisempia sävyjä voi ostaa leivontatarvikkeisiin erikoistuneista liikkeistä.

* **Pipetit**

Lapset rakastavat pipeteillä leikkimistä. Edullisia muovisia pipettejä löytyy apteekeista ja askarteluliikkeistä.

* **Askarteluliimat ja kuumaliimapistooli**

Tämän kirjan töissä tarvitaan sekä pulloissa myytävää askarteluliimaa että kuumaliimapistoolia. Kuumaliimapistooli on näppärä apuväline, mutta sen kanssa on syytä olla varovainen.

* **Pensselit ja siveltimet**

Kannattaa hankkia edullisia erikokoisia pensseleitä ja siveltimiä. Ulkona on hauska maalata asfalttia isolla maalipensselillä, mutta esim. varjokuvien tekemiseen sopii paremmin ohuehko sivellin.

* **Muut kierrätysmateriaalit**

Kerää talteen villalangan ja narun pätkät, kengännauhat ja napit. Niille on aina käyttöä.

Luonnonmateriaaleista

- ✿ Jokamiehen oikeudet takaavat, että kaikilla on yhtäläiset oikeudet liikkua luonnossa ja kerätä luonnonantimia riippumatta siitä, kuka maa-alueen omistaa. Kaikki ei kuitenkaan ole sallittua. Ilman maanomistajan lupaa saat kerätä kukkia, marjoja sekä sieniä. Puista et saa irrottaa oksia tai muita osia, mutta maahan pudonneita risuja, lehtiä, tuolta, naavaa, käpyjä ja kaarnaa voit kerätä.
- ✿ Jokamiehen oikeudella et saa vahingoittaa puita, katkoa varpuja, häiritä eläimiä, roskata ympäristöä tai kulkea toisten pihilla, pelloilla tai istutuksilla. Ilman maanomistajan lupaa et voi kerätä sammalta, jäkälää, maa-ainesta, hiekkaa tai kiviä. Muutaman taskuun mahtuvan kiven voit kuitenkin ottaa mukaasi.
- ✿ Älä kerää harvinaisia tai rauhoitettuja kasveja!
- ✿ Lähiympäristö tarjoaa askartelu- ja leikkimateriaaleja kulloisenkin vuodenajan mukaan.

* Yleisiä luonnonkasveja saa kerätä vapaasti. Kerää heiniä ja kukkia puhtaalta kasvupaikalta. Hyviä keräyspaikkoja ovat niityt, metsät, puistot ja rauhallisten teiden pientareet.

* Askartelupuuhiiin sopivia myrkyttömiä kukkia ovat esimerkiksi kehäkukka, maitohorsma, ruiskaunokki, kääpiösamettikukka, krassi, auringonkukka, orvokki, apilat ja voikukka. Myös ruusun terälehdet ja syreenin kukat sopivat hyvin askartelukäyttöön. Parhaat päivänsä nähneet leikkokukat kannattaa myös hyödyntää.

* Kerää vain tuttuja kukkia ja kasveja. Kasvien tunnistuksessa voit käyttää apuna kasvikirjoja tai -sovelluksia. Älä kerää kasveja, joista et ole varma. Myrkylliset kasvit voivat aiheuttaa iho- ja vatsaoireita ja ärsyttää silmiä.

Älä koskaan kerää niityn kaikkia kukkia vaan jätä aina kukkia myös kimalaisille ja muille pölyttäjäille!

Luonnon värit ja materiaalit

MUSTIKKA

PUNAJVURI

PUOLUKKA

PUNAKAALI

KURKUMA

ruoho

SPIRULINA

SININEN
SPIRULINA

PAPRIKA

KAHVI

TEE

HIILI

Tämä tekeminen
sopii myös vauvoille
ja taaperoille.

Luonnonvärimaalit

Monet luonnonpigmentteihin tarvittavista aineksista löytyvät keittiön kaapeista.

Tarvikkeet

Jokaiselle värille oma kuppi, esim. pahvimuki

Vettä

Kahvia, teetä, mausteita, marja- tai viherjauheita

Lisää kuppiin teelusikallinen väriainetta ja ½–1 dl kuumaa vettä. Sekoittele muutaman minuutin ajan. Tarvittaessa siivilöi väriseos, ja maali on valmis.

Maalien valmistamisessa ei ole tarkkoja sääntöjä. Kannattaa rohkeasti kokeilla, millaisia maaleja ja värejä ruoka-aineista syntyy.

Luonnonvärimaalit säilyvät jääkaapissa muutaman päivän ajan. Ylimääräiset maalit voit pakastaa jääpalamuoteissa myöhempää käyttöä varten.

RUOHOMAALIN
OHJE LÖYTYY SIVULTA
25 JA HIILIMAALIN
SIVULTA 32.

Marja- ja punakaalimaan valmistus

Tarvikkeet

Pieni kattila

Siivilä

1 dl vettä

2 dl mustikoita, puolukoita tai marja-aronioita
tai

1 dl silputtua punakaalia

Lisää marjat tai kaali ja vesi kattilaan. Sekoittele haarukalla. Kuumenna seosta 5–10 minuutin ajan. Siivilöi liemi.

Monet marjat ja mausteet vaihtavat väriä, kun niihin lisää jotain hapanta tai emäksistä ainesta. Kokeile, mitä sitruunamehu ja ruokasooda saavat aikaan.

Lisää ideoita happo-emäskokeiluihin löydät seuraavalta aukeamalta.

Väriä vaihtavat maalaukset

Marjamaaleilla ja happo-emäskokeiluilla saat aikaan uskomattomia värejä!

Tarvikkeet

Marjamaaleja (sivu 21)

Ruokasoodaa

Sitruunamehua

Sitruunahappoa

Etikkaa

Mäntysuopaa tai nestesaippuaa

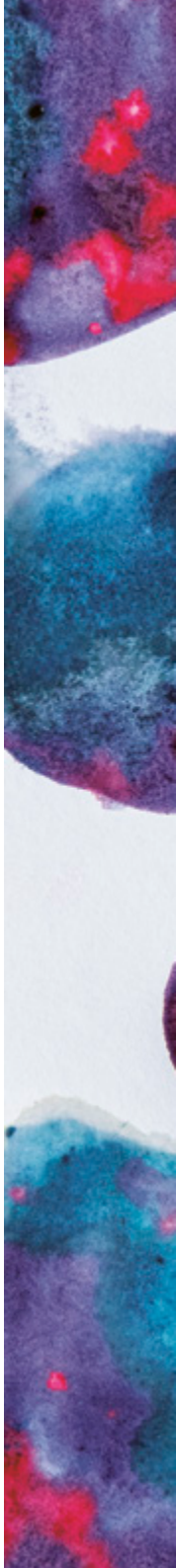
Merisuolaa

Siveltimiä, pikkulusikoita, pipettejä

Maalaa marjamaaleilla akvarellipaperille. Lisää märän maalauksen päälle ripaus ruokasoodaa tai tippa sitruunamehua ja katso, miten värit muuttuvat. Jos ripottelet työhön sitruunahappoa, voit kuulla, miten maalaus alkaa sihistä ja poreilla. Ole varuillasi, sitruunan ja ruokasoodan kohdatessa meno voi yltyä villiksi!

Myös merisuola ja saippua voivat saada aikaan uusia sävyjä.

ETIKAN JA
SITRUUNAHAPON KÄSIT-
TELYSSÄ TÄYTYY OLLA
VAROVAINEN EIKÄ NIITÄ TULE
KÄYTTÄÄ PIENTEN LASTEN
KANSSA.

Tämä tekeminen
sopii myös vauvoille
ja taaperoille.

Ruohomaali

Hauska ruohomaali valmistuu hetkessä.

Tarvikkeet

Vastaleikattua ruohoa

Vettä

Tehosekoitin tai mortteli

Siivilä

Kerää muutama kourallinen ruohoa tehosekoittimen kannuun ja lisää noin 1 dl vettä. Surauta tehosekoittimella ruoho-vesiseos sekaisin ja siivilöi maali.

Voit valmistaa ruohomaalin myös morttelissa. Laita ruohoa ja vettä mortteliin ja survo, kunnes vesi on vihreää.

Ruohomaalilla voit maalata samaan tapaan kuin muillakin maaleilla. Ruohomaali ei säily kovin pitkään, joten maalauspuuhiin kannattaa ryhtyä heti.

Tärkeintä on leikki!

Leikki leikkinä pihalla saa koko perheen askartelemaan ja leikkimään luonnonmateriaaleja hyödyntäen. Kirja tarjoaa runsaasti ideoita ja selkeät ohjeet helposti toteutettaviin taidepuuhiin. Ihmeellinen aurinkomaalaus onnistuu jokaiselta, omatekemät kukkatarrat ilahduttavat ja piirustushiilien polttaminen nuotiossa vasta jännää onkin! Itse tehdyt viitat, jousipyssyt, jäätimantit ja taikasauvat innostavat hauskaan leikkiin. Tarvittavat materiaalit ovat helposti hankittavia.

Emma Rapala on opettaja, suosituksen *Leikki leikkinä* -blogin pitäjä ja kahden lapsen äiti.
lisa Juva on opettaja, taidekasvattaja ja neljän lapsen äiti.

Lisää inspiraatiota löydät
samojen tekijöiden kirjasta
Leikki leikkinä (2021)

9 789520 452032

www.tammi.fi

L65

ISBN 978-952-04-5203-2

